

A.P.C. van Tussenbroek (1852-1925)

Bredero's gevleugelde opmerking dat "het kan verkeren", wordt opnieuw bevestigd bij de keuze van de redactie van Medisch Contact voor het portret van Catherine van Tussenbroek ter sieraan van de omslag van het orgaan van de Maatschappij. De heren bestuurders zouden het daar driekwart eeuw geleden moeilijk mee hebben gehad! Was zijn niet "dat kittige wijfje met die schrandere oogen en den humor om den mond" (de woorden zijn van Cornelia de Lange, ik had ze niet durven bedenken), dat ooit ostentatief haar lidmaatschap van de Maatschappij opzegde, omdat zij zich niet kon vinden in "het vakverenigingsstreven" van de Maatschappij? Dat deze opzegging indruk maakte, zegt tegelijk iets over de persoon en het imago van deze pionierster onder de eerste vrouwelijke artsen in Nederland.

Albertine Philippine Catherine van Tussenbroek werd op 4 augustus 1852 te Utrecht geboren, leerde voor onderwijzeres, waarvoor zij in 1875 de hoofdakte behaalde, maar zag zich door haar sterke bijziendheid gedwongen tot omscholing, waarna zij zich te Utrecht als studente geneeskunde liet inschrijven. Kort na haar promotie bij Donders op een proefschrift 'Over normale en abnormale melkafscheiding' (1887) legde zij het artsexamen af en vestigde zich te Amsterdam als 'algemeen arts voor vrouwen en kinderen', een omschrijving die past in de wereld van de proto-specialisaties aan het einde van de vorige eeuw. In de opbloeiende samenwerking met de specialistische kliniek van Mendes de Leon profileerde Van Tussenbroek zich tegelijk als een gedegen onderzoekster die bekendheid verwierf door haar micro-

scopische studies, als een goed schrijfster die binnen organisaties als de Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie en de redactie van het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde om haar stilistische talenten werd gewaardeerd, en als een richtinggevend denkerster wier metamedische reflecties in brede kring werden gelezen en ook buiten de actualiteit van haar tijd hun waarde hebben behouden. Uit laatstgenoemde categorie moeten haar historische studie over "De ontwikkeling van de aseptische verloskunde in Nederland" (1911), dat onder medisch-historici nog altijd een gezocht standaardwerk is, haar juridisch-ethische verhandelingen over het verschoningsrecht (1900) en de beroepseed (1904), haar pleidooi voor de bescherming van het ongeboren kind (1904) en haar beschouwingen 'Over het tekort aan levensenergie bij onze jonge vrouwen en meisjes' en 'Over de aequivalentie van man en vrouw' (beide in 1898), met name worden genoemd. Terecht vinden emancipatoire denkers en werkers in Catherine van Tussenbroek nog altijd een lichtend en stimulerend voorbeeld. 'Nachwirkung' was volgens de Duitse medisch-historicus Rothschild het voornaamste criterium waarom iemand belangrijk moest worden geacht in de medische en wetenschapsgeschiedenis: aan dat criterium voldoet Catherine van Tussenbroek in ruime mate, haar opgezegde lidmaatschap van de Maatschappij ten spijt.*

prof.dr M.J. van Lieburg

Foto: Beeldarchief I.I.A.V.